

Тајна победе у поразу

На Видовдан 1389. године наш народ је доживео на Косову пољу, у сукобу са Турцима, тешку трагедију. Изгубио је своју државу, изгубио је слободу.

Зашто је српска војска поражена на Косову?

Зашто изгубисмо златну слободу на Косову пољу?

**„Бог се драги на Србе разљути!
Седмоглава изиде аждаја
И сатрије Српство свеколико“.**

Зашто?

„За њихова смртна сагрешења!“

Јер:

**„Наши цари закон погазише,
Почеше се крвнички гонити,
Један другом вадит очи живе.
За правило лудост изабраше...“**

На насловној страни:

СВЕТИ ЈОВАН ПРЕТЕЧА — Пустински анђео, цртеж према руској икони из 17. века; у позадини су приказани догађаји из Светитељевог живота.

„Јован је онај о коме је писано: Ево, шаљем свога анђела (гласника) да приправи пут пред Тобом“.

(Из Еванђеља по Матеју гл. 11:10 и Књиге пророка Малахије 3:1.)

„Глас је онога који виче: Приправите у пустињи пут Господњи, поравните у пустињи стазу Богу нашем!“

(Из Књ. пророка Исаије гл. 40:3 и Еванђеља по Јовану 1:23.)

Пре Видовдана имали смо славну епоху Немањина, која је нашем народу дала светитељство и просветитељство — у црквеном градитељству, иконографији, књижевности, теологији...

Али после Душанове смрти наста тешка борба око престола и у ту борбу би увучен и народ. У земљи је владало расуло. Сваки властелин је вукао на своју страну — отимање, пљачка, насиље... Беху погажени и људски и Божји закони.

Описујући та „зла времена“, народни песник каже:

**„Кол’ко с’ силни огњени чауши,
Колико су силни од силније’,
Већ у цркву коње нагонише“,...
Не хтједоше коње одјати,**

Ово свенародно зло морало се окајати и дуг платити Божјој правди.

Дошао је Видовдан када је на Косову пољу 15. 28. јуна 1389. године „српско пропало царство“.

На Видовдан наш народ је распет на крсту... Настало је време дугог робовања, умирања и нестајања... Велики петак српске историје!

Како је наш народ протумачио свој пораз на Косову?

Косово је била Божја казна!

Била је то тешка али праведна казна за грехе народне. Јер грех се морао окајати и принети жртва измирења.

Кроз песму наш народ је изразио сву тугу и сав бол за изгубљеним Косовом. Најлепши стихови који су потекли из надахнутог песничког срца нашег народног генија, посвећени су светлим косовским жртвама.

Ниједан историјски догађај није је тако силно и дубоко потресао живот и биће народа, као што је то учинила Косовска битка. Зато је Видовдан у исто време и велики бол и велики понос за српски народ, јер Косово је велика драма, дубока трагедија, исписана крвљу а не пером.

После Косовског боја наш народ је живео на свом огњишту без слободе, у својој земљи под тућином, без земаљског царства и сјаја. Слично јеврејском народу путовао је кроз пустињу ропства, али без свога Мојсеја, но са чврстом надом и вером да ће га Бог отаца његових, Бог Немањин и Савин, Бог Стеванов и Милутинов, Бог Лазарев и Милошевић, увести у земљу обећану и даровати му изгубљену слободу.

На том петвековном путовању кроз пустињу ропства и мрака наш народ се одржао и све издржао благодарећи Косову и Цркви. Црква му је била тумач Косова, а Косово тумач свега онога што се догодило пре и после пропасти земаљског царства.

Зашто славимо пораз?

Народни славе дане својих победа, као своје народне дане — наш народ слави Видовдан слави вазда не пораз по победу. Јер увек побеђује онај ко све жртвује за један виши и светао идеал. Лазарева војска борила се за Крст часни, за одбрану Отачине, за одбрану Балкана од туђина. Муратова војска борила се за наметање своје власти, за наметање јарма. У овој ситуацији Лазар је дубоко схватио и разумео речи Спаситељеве: „Ко хоће своју душу да сачува, изгубиће је; а ко изгуби душу своју мене ради и сваћећа онај ће је сачувати“ (Мт. 8:35).

**Из крви косовских јунака
нису ницали само божури
већ и надахнућа.
Цела наша потоња
ослободилачка историја
има корен у Видовдану —
смрт Светога кнеза
и свих косовских јунака
кроз векове делује
као највиша инспирација
да је света дужност
жртвовати се за слободу
и своје отацтво.**

Ове речи може схватити само онај ко их доживи, јер хришћанска религија само доживљена постаје разумна. Ову еванђелску тајну доживео је и посведочио Лазарев народ онда када је изгубио, Христа ради, своје богатство и славу и свој земаљски живот. Он је кроз жртву овоземаљског живота сачувао и примио један бољи и пунији живот — определивши се вечним идеалима: Земаљско је замалена царство, а небеско увек и довека! А да је народ Лазарев зажалио за својим смртним животом и дозволио да буде без одбране згажен крст Христов, народ би тај одавно изгубио оба царства и оба живота. Но Лазарев народ је разумео „књигу јерусалимску“, као што ју је разумео и његов владар, и, привлачећи се Царству највиших идеала, Царству небеском, жртвујући земаљско за небеско, пролазно за непролазно, привремено за вечно, однео је заувек бесмртну победу страдањем и

смрћу својом. А смрт није свршетак но почетак вечног живота. Смрт је као сан из кога се верни буде за вечност, која је припремљена Божјим синовима од постанка света.

Све ово знао је српски кнез Лазар и све војводе и сва војска косовска. Зато честити Кнез и причешћује сву војску, сједињујући је са Богом, и заједно са војском гине у крвавом боју „за Крст часни и слободу златну”. Свесно гине да би вечно живео и царствовао у Христовом Царству. А једини пут који води светости и небеском царству јесте страдање:

„... Крст носити нама је суђено...
Крв праведна дими на олтару...
Дивне жртве стоје на гомиле
Пред олтаром цркве и племена...
Страдање је крста добродјетељ...”

Отуда изгубљену Косовску битку српски народ није записао црним словима као што су то чинили други народи. Српски народ је своју изгубљену Видовданску битку на Косову записао у свој народни и црквени календар црвеним словима, као што је записао Божић и Васкрс, јер се првена боја у Православној цркви сматра бојом крви, бола и страдања, али и бојом васкрсења и победе.

Из Косовске крви нису ницали само божури већ и надахнућа. Читава доцнија ослободилачка историја има корена у Видовдану. А смрт Лазарева и свих косовских јунака делује кроз векове као највиша инспирација да је света дужност жртвовати се за одбрану слободе и отаџбине свога.

Драгослав М. Стенковић

СЛОВО КОСОВСКИХ БОРАЦА

Не поштедимо себе,
знајући да имамо и после овога отићи
и с прахом помешати се.
Умримо да свагда живи будемо.

Принесимо себе Богу као живу жртву,
не као пре маловременим
и обмамљивим гошћењем наслађењу нашем,
но у подвигу крвљу својом.

Не поштедимо живот наш,
да живописан пример после овога
другима будемо.

Не бојмо се страха
који је дошао на нас,
ни устремљења нечастивих непријатеља,
који скачу на нас.

Ако бисмо заиста на страх
и губитак мислили,
добра се не бисмо удостојили.

Ми с Исмаиљанима
борити се имамо.

Ако и мач главу
и копље ребро
и смрт живот
ми с непријатељима борити се имамо.

Ми смо једна природа човечанска,
потчињена истим страстима.
И један гроб да нам буде.
И једно поље
тела наших с костима да прими,
да едемска насеља светло нас приме.

Сећање на патријарха српског ВИКЕНТИЈА

ПОВОДОМ
ДВАДЕСЕТПЕТОГОДИШЊИЦЕ
СМРТИ

Петог јула 1958. године неочекивано се угасио земаљски живот скромног патријарха Векентија, јер је само десетак дана раније виђен на матурским испитима у Богословији Светога Саве у Београду. У дому Светога Саве поседо је само годину дана више од патријарха Варнаве, незаборавног ревнитеља и градитеља, после којег се не сазна у Београду ни једна нова православна црква.

Рођен је у честитој занатлијској породици у Бачком Петровом Селу 23. августа 1890. године као јединац Јелене и Борба Проданова, вредног сеоског кројача.

Основну школу је завршио у родном месту, Српску православну велику гимназију у Новом Саду (1909), Богословију (са рангом факултета) у Сремским Карловцима (1913) и Филозофски факултет у Београду (1929).

Желео је да постане парохијски свештеник у својој родној епархији, али га није хтела ниједна парохија, јер није имао довољно слуха и леп глас. „Нисам се спремао за ово што сам — каже једном приликом патријарх Векентије — већ сам се спремао за скромног сеоског свештеника, Господ Бог је одредио друкчије и ја сам се нашао на челу Српске православне цркве”.

Како за четири године, по завршетку Богословије, није изабран за парохијског свештеника, кога је бирала у свакој парохији црквеноопштинска скупштина на основу намегнутог злогласног Рескрипта, Витомир Проданов, како се Патријарх звао у свету, одлази у темишварску епархију. Овде га прима блажене успомене епископ темишварски др Ге-

**Блаженопокојни патријарх српски
ВИКЕНТИЈЕ (1890, патријарх 1950—1958.)**

оргије (Летин) и поставља за подбележника темишварске конзисторије, на коме положају остаје све до евакуације Темишвара. Ту, крај ногу великог у сваком погледу епископа Георгија, будући патријарх завршава најважнију школу свога живота.

Замонашен је у славном манастиру Бездину (1917), кроз који су као настојатељи прошли многи наши епископи и патријарси. Рукоположен је у чин бакона 12. септембра 1917. и као такав био одликован чином протобакона (1921) и архибакона (1923.) У чин презвитера рукоположен је 18. новембра 1929, а два дана доцније произведен у чин архимандрита.

До избора за епископа био је подбележник темишварске (1917—1919) и бачке епархије (1919—1921), секретар Управног одбора манастира Карловачке митрополије (1921—1932) и главни секретар Св. архијерејског сабора и синода (1932—1938.)

Патријарх Викентије бавио се науком од своје младости. Био је не само један од оснивача Историјског друштва у Новом Саду, већ једно време и уредник његовог Гласника у коме је објављивао своје радове. Његове радове налазимо такође и у патријаршијском Гласнику и у другим црквеним едицијама. У време његовог секретарства, Српска право-

славна црква је спроводила у живот ново црквено законодавство и издржала борбу са несрећним конкордатом. Помоћ виспреног и снажљивог тада већ епископа марчанског Викентија била је за Цркву драгоцен. Његово знање и велико искуство најбоље се виде из прилога које је дао пре и после конкордатске борбе.

За викарног епископа изабран је 21. јуна 1936. године. Први од викарних епископа понео је титулу насилно угашене епархије марчанске. Хиротонисан је за епископа исте године на Св. арханђела Михаила у Београдској саборној цркви од стране патријарха српског Варнаве и епископа: бачког др Иринеја, рашкопризренског Серафима и потоњих свештеномученика сремског епископа Саве и моравичког Платона. Владика Викентије остао је и даље на положају главног секретара Св. архијерејског сабора и синода. У августу месецу 1938. године заузео је место викарног епископа у Сремским Карловцима.

Крајем 1939. године изабран је за епископа злетовско-струмичког, а устоличен је 14. фебруара 1940. године. Сви су страховали да се у тој средини неће снаћи. Међутим, епископ Викентије је и ту показао изванредну снажљивост. Исте године постаје и администратор охридско-битолске епархије, која је преласком епископа Платона у Бања Лuku остала упражњена. Архиепископство епископа Викентија у овим крајевима није дуго трајало. Југославија је распарчана и окупатори су га изгнали у Београд.

По личној жељи блаженопочившег епископа жичког др Николаја, заточеног од стране Немаца, постављен му је заменик у лицу епископа Викентија, који ће на овој дужности бити све до 1947. године. Патријарх Викентије је необично ценито епископа Николаја и у писменој преписци, као патријарх, обраћао му се у „дубокој оданости“.

На првом послератном редовном заседању Св. архијерејског сабора (1947) основане су три нове епархије: будимљанско-полимска, сремска и шумадијска. Епископ Викентије је постао администратор сремске епархије и, будући да је многе године провео у Срему, брзо је васпоставио нормалан црквени живот у овој разореној црквеној области.

Седмог маја 1950. године напрасно умире велики патријарх српски Гаврило. Његово место заузима епископ злетовско-струмички Викентије, који је изабран за четвртог патријарха васпостављене Српске патријаршије 1. јула 1950. године.

Патријарх Викентије је провео осам година на патријаршанском трону. За то време журно се да посвршава многе послове, као да је предосећао да неће дуго живети. Значај његовог рада још је рано оцењивати, али већ сада се може рећи да је у Српској цркви чувао и строго поштовао начело саборности. Панагија српских светитеља за њега није била „украш и одликовање, него стални подсетник и надзорник у свима његовим поступцима“. У својој приступачној беседи рекао је, између осталог: „Мој живот је и досад припадао Цркви, још у већој мери припадаће остатак мога живота Цркви и народу, за чије спасење сам спреман жртвовати и спас душе своје. И, заиста, патријарх Викентије је испунио своје обећање. Његов живот је припао Српској православној цркви. Брига за малог човека, кога је необично волео, огледала се у сваком његовом послу: у Уговору о социјалном осигурању свештенства (заслуга за ово припада њему, иако понеки и данас од овога желе да праве себи капитал), у контакту са службеницима у Патријаршији (приликом повинавања чиновничких плата и додељивања ванредних помоћи никада се није питао да ли то треба учинити, већ да ли има новца, и помоћ је увек додељена), у брзи за студенте теологије (за време његовог патријарховања скоро сви студенти су имали стипендију из Патријаршије) у саобраћају са свештенством епархија којима је као патријарх администрирао (сремском, бачком, будимском, банатском, црногорско-приморском, скопском, охридско-битолском и злетовско-струмичком, као и Српском црквом у диаспори).

Свећа четвртог патријарха обновљене Српске патријаршије, на свећњаку Српске православне цркве, изненада је догорела. Та црква, кроз коју је он служио своме народу, а то су жива срца наша, приноси, ево, већ двадесет пет година молитве за покој душе, која је у овом свету прославила Бога.

Сава, епископ шумадијски

Враћајући се у Епархију са овогodiшњег заседања Светог архијерејског сабора, епископ врањски Доментијан доживео је 30. маја о. г. тежак саобраћајни удес на путу између Плана и Марковца. После четвртог дана од удеса владика Доментијан упокојио се у Господу у својој 72. години живота. Сахрањен је 4. јуна у Саборном храму у Врању. Сахрањени су присуствовали, уз учешће многобројног народа, свештенства и монаштва, родбине покојникове, представника народних власти, пријатеља и познаника епископа Доментијана и Његова Светост патријарх српски Герман са архијерејима Српске православне цркве. Опело над покојником извршио је Његова Светост уз саслужење шесторице архијереја, више свештеника и ђакона. Од блаженопочившег епископа Доменти-

ДОМЕНТИЈАН епископ врањски

јана, у име Српске цркве, опростио се епископ нишки и администратор врањски Иринеј.

Живојин (Доментијан) Павловић рођен је 20/7. августа 1911. године у селу Пергате, срез јабланички (Лесковац), од оца Владимира и мајке Десанке. Основну школу и гимназију завршио је у Лесковцу, а Богословију Св. Саве у Сремским Карловцима 1934. и Богословски факултет у Београду 1939. године.

По одслужењу војног рока упутио је молбу Светом архијерејском синоду за своје постављење, у којој, између осталог, каже: „После вишегодишњег испитивања себе и конзултовања са својом савешћу, решио сам да примим монашки чин, са најдубљим уверењем да ћу тако најбоље користити Српској православној цркви“.

У чин мале схиме увео га је блаженопочивши митрополит скопски Јосиф, 31. децембра 1939, а затим бива упућен за скупљента у Богословију у Сарајеву, где остаје до 11. августа 1940, када је по потреби службе премештен за скупљента Богословије у Цетињу. Време окупације проводи у Цетињу, Острогу и своме родном месту. Године 1947. постављен је за скупљента Богословије у Призрену. Овде остаје све до 1964, када га по потреби службе Свети архијерејски синод поставља за помоћника ректора Богословије Св. Саве у Београду, а од 28. октобра 1977. и за в. д. ректора. На овој дужности затекао га је 1978. године избор за епископа врањског.

Нека је вечан помен епископу Доментијану у Царству небеском, и Бог да му душу прости!

Антиохијска патријаршија

Оснивање Антиохијске цркве везује се за име оних који у хришћанство пребоше из јудејства и многобоштва, после мученичке смрти светог архиепископа Стефана. Захваљујући свом апостолском пореклу, Антиохија је постала значајан црквени центар у кругу осталих црквених општина и већи број хришћана из Јерусалима пресељено се у Антиохију, где првобитни хришћани беху Кипрани и Киријаци.

Када апостоли чуше да је у Антиохији „велики број поверовао“ у Господа Исуса Христа, послаше им Варнаву, апостолског ученика, родом Кипријана. „Он дође и виде благодат Божију, обрадова се и опомињаху све да одлучим срцем остану у Господу“ (Дел. ап. 11:23). Дошавши, св. апостол Варнава узео и Савла па заједно овде проповедаху реч Божију. Антиохија им постала полазна тачка за њихов мисионарски рад. Дошавши овамо долази и свети апостол Петар, који је не само утврдио ову цркву већ и уредио тако да је она постала мајка многим црквама Истока. Антиохија је значајна за цело хришћанство и по томе што су се следбеници Господа Исуса Христа почели називати хришћанима — „и прво су у Антиохији ученике називали хришћанима“ — каже св. апостол Лука (Дел. ап. 11:26).

Антиохијски епископски престо четрдесет година је украшавао свети Игњатије Богоносца, који је себе приписао на жртву Господу као чисту жртву, јер је зубима зверова био распргут 107. године. Антиохијска црква нам је даровала св. Јована Златоуста, који је овде рођен и деловао све до свога одласка на престо Цариградске цркве.

Антиохијска црква је добила своју самосталност врло рано. Њена територија је била утврђена од стране светих отаца Првог васељенског сабора (325). Приликом освећења нове цркве у Антиохији (314), у којем је узело учешћа око 100 епископа, одржан је и сабор на коме је донето 25 правила која су ушла у састав девете главе наше Крмчије.

Антиохијски патријарх Игњатије IV

После отцепљења Рима од јединствене православне Цркве, Антиохијска патријаршија заузима у каталогу Православне цркве треће место у реду самосталних цркава.

Све до петог века, када је Антиохијска црква имала око 200 епархија, ова црква је цветала и напредовала и била прослављена својом чувеном богословском школом. Међутим, од седмог века она преживљава тешке дане, губећи своје вернике и живећи у врло тешким материјалним приликама. Услед крсташких ратова ситуација се још више погоршава. У то време, патријарх антиохијски Теодор Валсамон, најчувенији православни канониста, морао је избећи у Цариград.

Када су Сарацини (1268) разорили антиохијску патријаршију, седиште Антиохијског патријархата је пренето из Антиохије у град Дамаск, где се и данас налази. Ништа није било боље ни у деветнаестом веку. Мухамеданско племе Друзи побило је око 17000 православних хришћана, порушило зграду Патријаршије, уништило драгоцену библиотеку и разграбило црквене драгоцености.

Антиохијска патријаршија има данас око 550.000 православних верника. Подељена је на 19 епархија (у Сирији 6, Либану 6, Турској 3, Арапској републици 1, Америци 1, Аргентини 1 и Бразилији 1) и има 16 епархијских архијереја (заједно са патријархом), 12 викарних архијереја, од којих у Мексику 1, Америци 1, Бразилији 1 и у Аустралији 1 (у епископској хиротонији овог викарног епископа — лариског Гаврила — учествовао је, заједно са митрополитом Филипом и епископима Герасимом и Теодосијем, 21. новембра 1969. и тадашњи епископ источноамерички и канадски Сава), 437 храмова, 19 манастира и 383 свештеника. Своје часописе има седам епархија.

Свештенички подмладак Антиохијске патријаршије школује у манастиру Успенија пресвете Богородице — Баламанду. Крајем 1971. године отворена је овде и Духовна академија, чију је зграду подигао, из својих и епархијских средстава, митрополит Антоније Башир, јерарх Антиохијске патријаршије у Америци. Академија има неколико великих дворана, учионица, трпезарију, библиотеку, канцеларије и интернат. Зграду је осветио,

у присуству председника републике Либаиа, блажене успомене патријарх Илија IV. Председник Либаиа 26. фебруара 1975. године потписао указ којим је ова никола добила ранг факултета.

Антиохијска патријаршија одржава тесну везу са свима православним црквама у свету, а учествује у дијалозима како са римокатолицима, исто тако и са осталим инославним хришћанима.

Маја месеца 1958. године у Београду је био патријарх антиохијски Александар, а већ идуће године, од 8. до 16. августа, Српску православну цркву посетио је нови патријарх антиохијски Теодосије, који је узео учешћа и у хиротонији новонабраног епископа далматинског Стефана.

Наследник патријарха Теодосија, патријарх Илија IV, боравио је 1977. у Америци и Канади два и по месеца и посетио парохије и установе Антиохијске патријаршије у Новом свету. Том приликом је био и гост епископа источноамеричког и канадског Саве, срдечно дочекан од домаћина и српског свештенства.

Данас на челу Антиохијске патријаршије стоји патријарх Игњатије IV, као 166. патријарх по апостолском прејемству од светог апостола Петра. Патријарх Игњатије је рођен у граду Мхарду 1920. године. По завршетку универзитета у Бејруту уписао се на Православни богословски институт св. Сергија у Паризу и завршио га са степеном магистра богословља. Године 1961. постао је викарни епископ палмирски, 1965. митрополит лаодикијски, а 1979. године патријарх антиохијски. Патријарх Игњатије је познат као човек који има широко богословско и философско образовање, зналац страних језика и превасходан оратор. На француском језику је објављена његова књига „Васкрсење и савремени човек“.

Од светог Игњатија Богоносца до патријарха Игњатија IV историја хришћанства у Антиохији је писана крвљу. Антиохија врло добро зна шта значи мучеништво, прогонство, окрутност, немаштина и невоља. Антиохија је храбро носила свој крст, јер Спаситељ који јој је подарио крст, даје јој и снагу да тај крст носи.

Допис из Америке

Православље и Америка

Православна црква је, како то протестанти воле да кажу, црква веровања, за разлику од Римске цркве као цркве ауторитета, и протестаната, где је човек слободан да без икавог ауторитета тумачи Реч Божију, па пошто је много разноликних тумачења Светог писма, онда је и много деноминација. Можда помало заједљиво делује мишљење да је протестантизам црква професора и теолога, али се то свакако лако лепи и на темељнијег познаваоца протестантизма.

Православна црква има велико искуство са другима, па и онима супротних и непријатељских схватања и далекима по свом географском положају и по историјској судбини. Живела је са јеврејима, муслиманима, будистима, гностицима, римокатолицима, атеистима и протестантима. Отуда и њен изузетно тежак задатак да одреди свој став према свим верама и идеологијама које смо поменули. Православни народи били су и у ропству народа других вера, много више гоњени него толерисани, иако нису тражили ништа друго него да остану православни, да слободно исповедају своју веру и чувају своје респективне националне баштине. Много је крви проливано, много суза исплакано и огња сагледано, да би се бар минимум својих вредности, верских и културних очувало, и у искуству са Истоком и искуству са Западом.

У Америци је православље углавном сучено са протестантизмом, са којим није имало много додира у Европи. При конституисању Сједињених Америчких Држава, није се са православљем рачунало, као што сви знамо. Амерички Устав је створан у отпору према ауторитету, сваком традиционалном ауторитету, не само у Цркви, већ и у породици и у школи. Од Византије, где су црквена веровања и одлуке имали ауторитет државног декрета, до Америке, где је, рецимо слободно бити безбожник, а није слободно бити неписмен, огромна је разлика. С друге стране, загарантована слобода личности и једнакости пред законом морали су и православним народима, који то нису

имали на старим огњиштима, изгледати привлачним. Неког искуства демократског уређења мало су имали, јер се ваљало борити за толи живот, ратовати или спремати за рат, па кад се излазило из кичмолотног и дугогодишњег ропства, слобода је уживана у кратком предању, да за њом добу поново искушења и мобилизација душа. Није онда чудо што су Америку осетили као „срећну и благословену земљу“ како су то староседеоци скоро увек кажу, и поред тога што су знојем заливали сваки рудник и свако градилиште, фабрику и железничку пругу.

На својим старим огњиштима, православни народи су живели највише вером под окриљем својих цркава, и то вером провереном кроз гоњења и мучеништва, вером која је на молитве Богу и свецима одговарала утехама, чудесним победама и васкрсима из мртвих. Обрели су се у Америци са том вером и свему давали имена православних светиња и светитеља, чак и осигуравајућим друштвима и организацијама. Подизали су своје храмове, храбрили се својим херојима и историјом, све са циљем да остану верни себи и својим народним особеностима. Њихов здрави морал осетила је Америка више него што се мисли. Познат је онај случај како је неки Американац с висока упитао једног грчког свештеника: „Ко сте ви православни? За вас нико не зна“. Грк је одговорно: „Ми смо народ који тешко ради и пошито живи. Ако не верујете, погледајте кроз америчке затворе и видећете да у њима нас уопште нема“. Американац, више него изненађен оваквим одговором, узвратио је: „То је дивно, такви Америци требају“.

Кад је реч о слободи, треба рећи да је унутрашња, духовна слобода и снага из такве слободе једна од најглавнијих одлика православља. Што је много важније, православна слобода је еванђелски схваћена слобода „којом нас Христос ослободи“ (Гал. 5:1). То је морално Вјерују православног човека. Америка је имала разумевања за такву слободу, иако је није прихватила за своје Вјерују. Можда је њена највећа слобода у томе што је световно узимало маха над светим, што се са човеком рачуна више по том шта је он, него шта треба да буде, па су материјалне и интелектуалне вредности потискивале духовне вредности, тако да наука данас изгледа као религија, а религија скоро као наука — лишена мистичне и благодатне моћи преображења која је толико блиска православном срцу. Та снага баш данас је најпотребнија Америци, која заборавља

да човек не живи само од хлеба, ни од научних истина, ни од демократије, која се може изродити у хаос, већ првенствено од Речи Божије и уподобљавања Богу. Њен секуларизам је толико заразно свет, да је то увелико прешло и на цркве које деле народе по економском и расном стандарду, и идеолошким системима уместо по њиховом духовном стандарду, и све их више приближује буну и безизлазности света где се материјализам отворено исповеда (Екумански покрет, Амерички савет цркви).

И поред ових истина, треба поштено рећи да Америка никога не гони из православља. Она нам даје слободу да останемо оно што смо, а на нама је да ли ћемо то остати или не. Површно је и нетачно мишљење појединаца, из новијих генерација православних народа, да постоје неки амерички „идоли“ за којима треба ићи, јер наводно, они представљају „амерички начин живота“. Треба само познати еванђелску Истину која ослобађа од свих идола, па и америчких. За ту истину православни народи су пролили море крви, а Америка не тражи ни капи крви. Све што треба то је готовост да се Богу покоравмо више него људима и да Божије не дајемо људима. Ако због људи, лакшег и удобнијег живота, напуштамо, сакатимо и кривимо православље, онда смо ми криви а не Америка, с правом каже познати руски теолог, професор А. Шмеман. Америчка културна баштина

је свакако у многим и далека православном човеку. Америка не тражи да се православна баштина жртвује јефтиним американизму, „ружном“ американизму, „нацији оваца“ (како је назива књижевник Ледерер) јер су најбољи Американци највећи противници таквог американизма. Они су ценили и цене сваку и свачију помоћ, а највећи сци Америке, председник Линколн, сматрао је Библију као Устав над уставима за стварање Америке.

Постати четвртом, главном религијом Америке декретом појединих америчких држава и прокламацијама је једино решење проблема православља у Америци, каже професор Шмеман и, ако би то значило предају америчкој култури, изједначење са њом. Православље би изгубило једну од најбитнијих и најважнијих својих особина. Оно има своју велику мисију у свету, а Америка није крива ако православни „држе своје светиње под лонцем“ (в. Мт. 5:15). Америчке слободе сваком дају могућност да гледа, увиђа, испитује и критикује пре него што нешто усвоји. Све остало је издаја америчких идеала, па и површно гледање на православне као не-Американце, или чак анти-Американце.

Професор Шмеман је свестан да је Америка земља нада и трагедија, задовољства и туге, ситости и глади (духовне), и с пуном православном савешћу истиче да јој треба православље као лек болеснику, без обзира на то што ово његово мишљење може многим изгледати „лудо“ како он то каже. Сигурно је да силу и лепоту православља Америка не може видети кроз данашње стање наших православних цркви у Америци. Православљу у Америци треба целосно православље, а не разломци, цела служба Богу и човеку, мисионарство из мисионарских времена, неустрашиво и пожртвовано, па ће тако и Америка у нама видети праве тумаче оригиналне Цркве Христове, њене Истине и Избавитеља кога Америка са свећом тражи. Реч је, дакле, не о американизацији православља, већ о оправославању Америке. Не о јелинизовању, порусивању или посрбљивању Америке већ о њеном хришћанизовању.

Још нешто веома значајно: у Вашингтону се данас замећу и размећу идеје са најдаљим дометом, као некада из Цариграда и Рима, и зато је потребно да православље — баш православље, свето, саборно и апостолско, пружи свету скалу вредности у данашњој ужасно поремећеној хијерархији вредности.

Наши храмови

ЦРКВА СВЕТОГ АРХАНЂЕЛА ГАВРИЛА У АРАНЂЕЛОВЦУ

Када је кнез Милош постао под друти пут господар Србије, а знајући из ранијег искуства како треба народ придобити, кренуо је у обилазак значајних места по Србији. Обилазећи манастире, цркве, градове, варошине, па и села. Милош наврати месец јула 1859. године у село Буковик, које се налази у подножју планине Букуље.

Будећи често успомене на прошле године и догађаје, а нарочито из времена његовог силног успона, Милош је стално прогонили савест о насилном уклањању многих виђенијих људи, а понајвише због самог Војводе Карађорђа. У ноћи између 16. и 17. јула 1859. године, сећајући се догађаја који се одиграо исте ноћи 1817. године, када је по његовој наредби убијен Војд, Милош пред митрополитом Михаилом, које је заједно са Кнезом посетио село Врбницу (данашњи Аранђеловац), исприча како је текла варвариска битка. Кнез поbroја све војводе које су учествовале у битки, па између осталог рече и ово: „... био је ту и господар Борбе, који је руководио битком. То није био човек већ лав, и ето њега уби смо. Али тако је морало бити и није се имало куд. А Бог нека нам опрости грех!“ Митрополит, да би донекле умирио Кнежеву савест, предложи Кнезу да подигне три цркве „локалнице“. Кнез тако и уради. Једну цркву подигне у Горњем Милановцу, другу у селу Жабарима код Тополе, а трећу у варошини Врбници под Букуљом.

Када је основано село Врбине и ко су му били први насељеници — ништа се поуздано не зна. Географски се простире у облику потковице у подножју планине Букуље и дели га речница Кубриница. Први пут се помиње 1735. године. Из података од 1784. г. зна се да село Врбница има 15 кућа и један хан. Налази се на путу Крагујевац — Топола; Рангеловић — Београд.

Проходећи Србију Кнез зажели да се сва села у њој ушоре. И прву

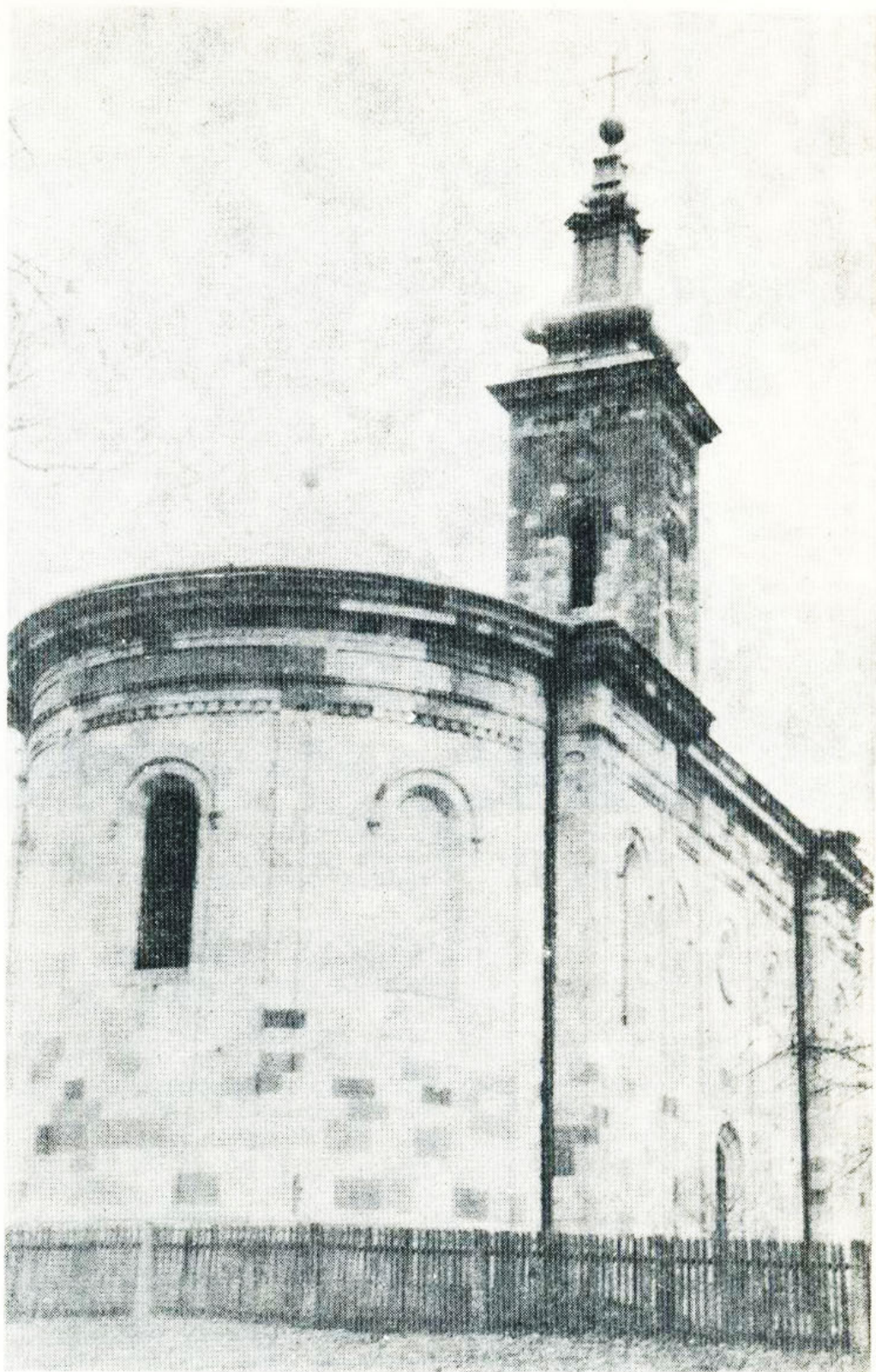
Православље има своју велику мисију у свету — „свећа се пали и ставља не под суд него на свећњак, да светли свима“ (Мт 5:15.) Сигурно је да се сила и лепота православља не могу видети кроз данашње стање наших православних цркви. Потребно је целосно православље, а не разломци — цела служба Богу и човеку, мисионарство из мисионарских времена, пожртвовано и неустрашиво — како би у нама могли да виде праве тумаче изворне Цркве Христове ... потребно је да православље, светло, саборно и апостолско, пружи свету скалу вредности у данашњој ужасно поремећеној хијерархији вредности.

Ј. Б.

такву наредбу издаје 1837. године да се они који граде куће, дућане, хапове, магазе, ослобађају пореза на три године. Тако је већ 1839. у Врбици било 12 дућана и једна механа. Јеврем Обреновић, брат Милошевић, наређује 1840. године, да се чаршија врбичка упише у списак мањих паланки. Зато се ова година узима годином проглашења села Врбице за варошицу Врбицу. Зна се да је овде Петар Јокић, буљукбаша (капетан) код Караборџа имао дућан који и данас постоји. Расположење Кнежево да Врбица постаје варошица, искористе мештани у жељи да дођу до своје цркве. Но још и раније на њихову молбу Кнез им је обећао извесну помоћ око изградње цркве; писмом Кнез им се овако обраћа:

„Општини врбичкој — великој и малој — поздрав. Као што сам јуче у општини усмено изјавио, тако сада овим и писмено изјављујем да општина припреми камен и остали материјал, а ја ћу остало платити да се црква подигне. Црква ова желим да се зове св. Архангел. Да дан њене славе о св. Архангелу држаће се сада ваљар у Врбици. Варош Врбица нека се од сада зове Аранђеловац. Дато у Буковичу, 17. јула 1859 год. Милош Обреновић.”

Исте године Кнез позива мајстора Наумовића из Аранђеловца и показује му план цркве коју жели да подигне у Аранђеловцу. По плану црква је требало да буде већа, али Кнез то преничи и сведе на величину која је сада. Црква је зиђана у псеудороманском стилу са барокно завршним звоником, попут наших војвођанских храмова; налази се на доминантном месту, тако да када звона звоне, њихов глас допире и до најудаљенијих кућа села Врбице. Камен за изградњу коришћен је из мајдана села Кљештевице, јер је лак за обраду, има природне нијансе разних боја и врло је акустичан. Грађење је почело 1860. год. Кнез Милош није дочекао завршетак изградње, јер је у међувремену умро, а његово дело продужио је његов син Михаило. Када су радови на цркви били завршени, прота Милан Савић, са још неколико виђенијих људи, оде у Београд и поднесе извештај Кнезу. Кнезу, и уједно га замоли да би било потребно да се и иконостас уради, па би црква могла да почне са богослужењем. На ове речи и молбу свештеника, кнез Михаило одговори: „Све што је мој отац започео, ја ћу завршити.”

Црква Светог арханђела Гаврила у Аранђеловцу, по којој је овај шумадијски градић и добио своје име. Њена изградња отпочела је 1860. год. за време кнеза Милоша, а довршена је за време кнеза Михаила. Зиђана у псеудороманском стилу, а са барокно завршним звоником попут наших војвођанских храмова.

Иконе је радио Никола Марковић, рођен 1843, 1889, син Милије Марковића, иконописца. Дуго је било спорно који је од ове двојице био извођач иконописа, али се најновијим истраживањима дошло до закључка да је прави мајстор Никола, по кратком запису „Н. Марковић — живопис 1863”. Ово би се могло објаснити и тиме,

да је Милија био добар организатор послова, а само извођење иконостаса пренустио би сину Николи, другом сину Радовану, као и брату Ивану. Маја 1863. године, иконостас је био израђен, иконописан и постављен на своје место. Те године освешћен је антиминс, као и сама црква од стране митрополита српског Михаила.

Унутрашњост Аранбеловачке цркве; иконе на иконостасу радио је Никола Марковић (1843—1889). Маја 1863. године био је иконостас завршен и уграђен, па је те године и црква освештана.

Бурна времена наше прошлости нису поштедела ни цркву у Аранбеловцу, тако да је и она у I светском рату била претварана у болницу; а после одступања наше војске, аустро-угарски војници скинули су са цркве сва три звона и однели их, као и црквене предмете од вредности. Садашња звона су поклон и то: веће Благоја Јовановића, трговца, а мање Александра Матића, механичара, обојнице из Аранбеловца.

Свештеници при цркви у Аранбеловцу су били: Милан Савић, рођен у Орашцу, 1816, а умро 1894. г., Љубомир Тодоровић, био је капелан кн. Милану од 1863. до 1870., а затим свештеник у Орашцу. Андрија Савић, од 1870. до 1916; Павле Савић од 1916. до 1920 (син Андријан, напушта парох. службу и одлази у учитеље); Године 1902. по указаној потреби, формирана је врбачка парохија и њен први свештеник био је Божа Јокановић, тако да од те године црква у Аранбеловцу има две парохије и два свештеника. Затим службују остали свештеници: Александар Лазаревић од 1920. до 1926. год.; Светолик Швабић од 1926. до 1944. год.; Александар Костић од 1927. до 1930. год.; Милорад Илић од 1930—1964. г. Протојереј Светолик Швабић

има велике заслуге за изградњу цркве у Горњој Трешњици 1935. год., као и за изградњу парохијског дома за два пароха уз свесрдну помоћ и залагање младог јереја Милорада Илића. Прота Првул Вељковић је парох од 1945. до 1952. год. Још је жива успомена на његов рад у овом граду; Будимир Чоловић од 1951. до 1970. год. За време службовања проте Милорада и Будимира оправљен је кров на цркви, ограђена порта и организована прослава стогодишњице цркве у Аранбеловцу.

Године 1967. извршена је генерална оправка цркве са спољне стране, као и санација пукотина, које су се показале на појединим местима; ово је урађено уз свестрану сарадњу и помоћ Завода за заштиту споменика културе у Крагујевцу. Љубомир Радивојевић од 1964. до 1965; Живан Бугарски од 1965. до 1969. Милан Бабић долази за пароха 1969. год, и још је активан; Милоје Митровић долази за пароха 1970. и још је активан.

За овај низ година прилике су се у Аранбеловцу измениле. Аранбеловац је сада, од некада учмале паланке, прерастао у леп градић. Природни услови и миграција становништва учи-

нили су да за последњих неколико година градић нарасте на преко 20.000 становника. Услед тога, настали су услови да се оформи и трећа парохија; за њеног пароха постављен је 1981. г. јереј Радмило Стефановић.

Р. С.

МИНЕЈ ЗА СЕПТЕМБАР

ИЗАШЛА ЈЕ ИЗ ШТАМПА БОГОСЛУЖБЕНА КЊИГА „МИНЕЈ ЗА МЕСЕЦ СЕПТЕМБАР“.

Ових дана се у издању Шумадијске и Банатске епархије појавио **Минеј за септембар**. Цена је једном примерку 1.500,00 динара. Може се поручити у Крагујевцу (Издавачка установа „Каленић“, Маршала Тита 69, 34000 Крагујевац) „Фонд Св. Сава“ ж. рн. бр. 61700-620-16-80691 14-62-00801-4 — Крагујевац.

Из летописа Шумадијске епархије

СЛАВА МАНАСТИРА БЛАГОВЕШТЕЊА

Манастир Благовештење је и ове године свечано прославио своју славу. Бденије и архијерејску литургију је служио Преосвећени епископ шумадијски Сава са више свештеника. Певале су монахиње манастира Манасије. У току литургије Владика је замонашио једну искушеницу овога манастира, а при крају богослужења поучио народ. После извршеног трократног опхода, резања колача и помена на гробљу монахиња, Владика је крстио малог Ранка.

ЕПИСКОП САВА У ПОСЕТИ КОД АМЕРИЧКОГ АМБАСАДОРА

Деветнаестог априла о. г. епископ шумадијски др Сава посетио је господина Дејвида Андерсона, америчког амбасадора у Београду, и био његов гост на ручку у амбасадорској резиденцији на Делињу.

ЕПИСКОП ТРГОВИШТАНСКИ Др ВАСИЛИЈЕ У КРАГУЈЕВЦУ

Преосвећени епископ трговиштански господин др Василије, викар Њ. Б. патријарха румунског и ректор Богословског института у Букурешту, који је боравио неколико дана у посети румунским црквеним општинама у нашем Банату, боравио је у Крагујевцу 25. и 26. априла. Том приликом гост је посетио Саборну цркву у Крагујевцу, Епархијски административни центар, као и манастире Грчарицу, Дивостин и Каленић.

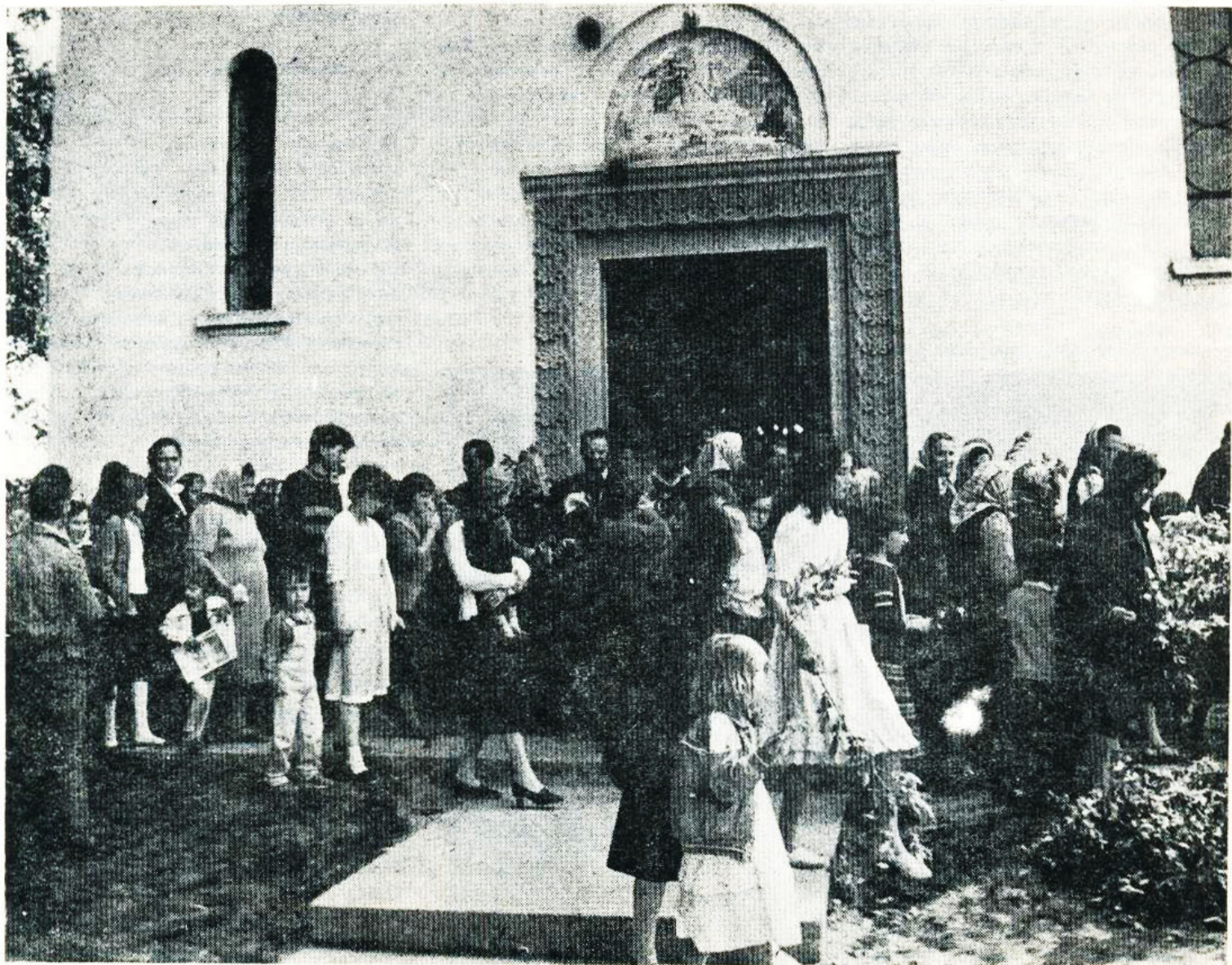
ПРВА ПОСЛЕРАТНА ВРБИЦА У ВЕНЧАНИМА

У Суботу св. праведног Лазара Преосвећени епископ Сава је присуствовао литургији у Венчанима, а затим учествовао у првој послератној Врбици у којој је узело учешћа преко 300 душа. После Врбице, Владика је осветио темељ парохијског дома, уз учешће венчанских пароха и гостију, а потом отпутовао у Крагујевац да би и тамо узео учешћа у Врбици.

ВЛАДИКА САВА ПОСЕТИО СТАРАЧКИ ДОМ У КРАГУЈЕВЦУ

На велику суботу после подне, пошто је одслужио литургију у гробљанској цркви Светих жена мироносица, епископ Сава је посетио, са својим сарадницима, старачки дом у Крагујевцу где је срдечно примљен од стране управника и социјалних радника. У току двочасовне посете, Владика је обишао, у друштву дома-

Прва Врбица у Венчанима (1983.)

Врбница у манастиру Дивостину (1983.)

ћина, житеље овога дома и са њима провео време у разговору. Владика је том приликом захвалио управи дома што се верницима — корисницима дома за време поста припрема посна храна и омогућава посета надлежног пароха верницима који овде живе. (У савременој герантологији, наиме, позната је чињеница да се **недостатак религијске везе**, а отуд и страх од будућности, убраја међу најчешће мотиве депресије и покушаја самоубиства код старих особа.)

ПОСЕТА МАНАСТИРИМА КОСМАЈА

На Светлу среду, Преосвећени Владика шумадијски је, у друштву неколико космајских свештеника и стручњака Завода за заштиту споменика културе из Београда посетио космајске манастире Павловац (обнавља се већ неколико година) Тресије и Кастаљан. Том приликом су вођени разговори о локацији за нове манастирске конаке у Тресијама и Павловцу.

ОСВЕЋЕЊЕ ОБНОВЉЕНЕ ЦРКВЕ У БАДЊЕВЦУ

На Томину недељу пре свете литургије епископ Сава је осветио обновљену велелепну цркву и звоник у Бадњевицу. На литургији су певале монахиње оближњег манастира Грначарице. У својој проповеди, Владика је апеловао на народ, који је тако штедро помогао обнову свог храма, да остане у заједници са васкрслим Господом и са Његовом Црквом, која га никада није оставила и изневерила. Црквене одборнике Владика је одликовао граматом признања, а протонамесника Милована Стевановића, пароха бадњевачког, произвео у чин протојереја.

Освећење темеља парохијског дома у Венчанима

ОСВЕЋЕН ЗИДНИ ЖИВОПИС У ПОПОВИЋУ

У недељу 29. маја о. г. Преосвећени епископ Сава осветио је зидни живопис парохијског храма у Поповићу, на Космају, који је поред новог живописа добио и нови мермерни под, а самим тим и лепши изглед. У току архијерејске литургије, на којој је певао хор студената теологије из Београда, Владика је произвео о. Илију Поп Лазића у чин протојереја, а одборнике наградио архијерејском граматом признања.

СТРАНИЦА ВЕРОНАУКЕ

Овај одељак описује нам шта Господ Исус значи у нашем животу .....

Четири Еванђеља излажу нам живот Господа Исуса Христа, Његову смрт на крсту и Његово васкрсење. Шта се догодило после тога, речено нам је у књизи Дела апостолска, која су написана од стране светог апостола Луке, писца Еванђеља по Луки.

Дела апостолска нам говоре како се Господ Исус узнео на небо, пошто је апостолима заповедио да иду и проповедају људима хришћанску веру. Она нам говоре како су апостоли примили дар Светог Духа, а затим описују нека њихова путовања и дела која су они учинили. Има извесних одељака у овој књизи која се читају као смела и одважна казивања.

Нови завет садржи такође извештај број писма написаних од стране апостола њиховим пријатељима или хришћанским општинама које су они установили за време својих путовања. Четрнаест од ових писама написао је свети апостол Павле, а седам други апостоли. Ова писма се називају посланицама (што на грчком и латинском језику значи писмо). Посланице се врло често читају за време богослужења. На свакој божанственој литургији слушамо једну од њих. Њу не чита свештеник, већ један од читача — световњак.

Последња књига Новог завета је једна врло тајанствена књига. Она се зове Откривење или Апокалипсис (што на грчком језику значи откривење). Откривење значи откривање нечега што се не види или не разуме.

Књига Откривења описује нам виђење које је имао свети Јован Богослов о крају света и другом доласку Господа Исуса Христа. Вероватно је зато тешка за разумевање и она се не чита за време богослужења, али многе речи и изрази из књиге Откривења постали су део наших молитава.

Одељци које ћемо погледати у књизи Откривења показује нам тајанствено и чудновато Божије царство које ће се успоставити после другог доласка Господа Исуса Христа. Пронађите и прочитајте у Откривењу главу 21:22 — 27.

Ви сте из ових излагања научили како да нађете једно одређено место у Библији. Да бисте били сигурни да знате да пронађете један одељак у Библији, испуните следеће изреке:

Реч Библија значи .....

Библија је подељена на делове који се зову:

1. ....
2. ....

Прва књига Библије се зове ..... Назначите словима С. З. (Стари завет) и Н. З. (за Нови завет) којем делу припадају следеће књиге:

Еванђеље по Марку .....
Књига изласка .....
Књига псалама .....
Дела апостолска .....
Књига о паревима .....

ИЗЛАГАЊЕ (ШТИВО) 5—8.

5.

Нови завет

Други део Библије зове се Нови завет. Он нам говори као је Бог испунио обећање дато његовом народу у Старом завету. То је историја о Исусу Христу и историја Новог завета који нам је Христос дао.

Нови завет је као и Стари завет састављен из више књига. Прве четири књиге се зову Еванђеља. Пронађимо и нашој Библији почетак Новог завета.

Пронађимо имена четири писца Еванђеља и испишимо њихова имена редом, како их будемо нашли у Библији.

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

Писци четири Еванђеља беху ученици Господа Исуса Христа. Они су га пратили и слушали за време његовог трогодишњег проповедања. Прва три Еванђеља су врло слична и често излажу иста казивања у истом реду.

Четврто Еванђеље је написано од стране светог апостола Јована, присног пријатеља, кога Исус љубљаше. Свети апостол Јован Богослов је био једини од апостола који је доживео позне године живота. Он је Еванђеље написао после осталих апостола и уместо да нам опет излаже исте догађаје, он више говори о значају свега онога што се догодило и „што је Господ Исус рекао. Погледајмо следеће одељке у Еванђељима:

1. Матеј 5:1 — 2, 2. Марко 4:35 — 41 3. Лука 10:29 — 37, 4. Јован 10:7 — 14.

Сваки од ових одељака из Еванђеља, које смо пронашли говоре нешто различито о Господу Исусу. У десном простору ниже, напишимо одговарајућа места из Библије (као што је горе учињено), која ће показати писца Еванђеља, број поглавља и стих стихова, ставова који нам излажу казивање. На пример:

Овај одељак је прича изговорена од стране Господа Исуса .....

Овај одељак описује како је Господ Исус учио народ .....

Овај одељак описује чудо које је учинио Господ Исус .....

Наша вечерња молитва Господу

Заједничко дневно богослужење које се врши у вече јесте Вечерње. Ово богослужење се обавља увече, када хришћани завршавају један дан и отпочињу следећи. Оно је врло важно, јер у овом богослужењу говоримо да наш дан припада Богу. Ми приносимо Богу све што смо урадили у току дана и молимо Бога да то благослови. Ми желимо да наш дан буде Божји дан. Ми желимо да он буде део Божијег непрекидног, вечног дана, да се прилагоди његовом плану за наш свет и наш живот.

Вечерње нам помаже да упознамо Божији план за свет. Почетак вечерња подсећа нас на стварање света. Царске двери, које воде из главног дела храма у олтар, су отворене. Ми се сећамо Адама и Еве у рају. Тамо није било преграде која их је одвајала од Бога. Они су били Божији пријатељи и Бог је био са њима.

Служба почиње речима којима се благосиља Бог:

Нека је благословен Бог наш свагда — сада и увек и у све векове векова. Амин.

Затим нас свештеник позива да дођемо и да се поклонимо Богу: **Приђите да се поклонимо и паднемо ничице пред Царем, Богом нашим.** Свештеник затим иде са баконом, који му претходи са упаљеном свећом, и кади изнутра цео храм. Гледајући га, мислимо на Божију светлост, на Дух Божији који испуњава лепи и срећни свет од Бога створени.

Док свештеник кади цркву, пева се псалм који говори о чудноватом свету. То је Псалм 103. који почиње речима **Благосиљај, душо моја, Господа...**

Пронађите у Библији 103. псалм и, пошто га прочитате, испуните питања у следећем одељку. То ће вам помоћи да разумете оно о чему нам овај псалм говори.

У прва четири стиха 103 псалма, његов писац песнички описује Бога. Како он замисља да је Бог одевен?

Шта је Божија одећа? Шта каже писац псалма о облацима и ветру?

У стиховима од 5 до 13, псалм описује стварање света, наше земље.

Испуните следеће изреке:

Земља је прво била обавијена ..... се уздижу ..... а ..... слежу. Ти ..... међу горама протицаће воде. Земља ће се наситити од .....

Следећи стихови ће нам помоћи да видимо лепоту и мудрост којом је створен наш свет. Ту је одређено време и ред свему. У стиховима од 14 до 23, погледајте доле наведене речи и допуните их онако како су у псалму употребљене:

травa ..... хлеб ..... зеље .....
пољско дрвеће ..... вино ..... месец .....

Пошто је у псалму речено о свему ономе што ми видимо око себе, псалм нам говори како човек осећа присуство Божије:

Све тебе чека да им дан .....

Кад отвориш своју руку .....

Кад окренеш своје лице .....

Одузмиш ли им дух .....

Пошаљеш ли им свој дух .....

Последње речи псалма враћају нас на сам почетак:

Благосиљај, душо моја Господа!

На овај начин, свако вече и сваки дан, ми се учимо да мислимо на свет у коме живимо као на нешто што је створио Бог, а Он је створио свет лепоте и премудрости.

Чак и када не можемо да учествујемо на вечерњу, када не можемо да идемо у цркву, покушајмо да се сваког дана сећамо и мислимо о чудесном Божјем делу. Отворимо наше очи да видимо чудеса око нас. Човек који је писао 103-ћи псалм знао је тада о свету мање него што зна данашњи човек, али је он имао о ч и да види красоте и чудеса и премудрост.

Покушајмо да напишемо песму хвале Господу за све што видимо и знамо о свету у коме живимо:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

7.

Сећамо се наших непослушности према Богу

Бог је створио овај лепи свет и желео је да човек у њему буде срећан и да му буде добро. Али ми знамо да је човек згрешио Богу. Зао дух — горда и себичан — учинио га је непослушним. Услед тога је за човека постало немогуће да остане у блиском пријатељству са Богом. И тада за човека почиње један сасвим други живот, пун тегоба и тешкоћа.

Вероватно знате казивање о Адаму и Еви и о њиховом паду. Можда желите да прочитате ово казивање како је оно изложено у Библији. Оно се налази у Књизи постања, глава 1, стихови 1—19.

У својим тешкоћама и својим несрећама, људи су се окренули Богу. Они су га молили да саслуша њихове молитве и да им помогне.

Начин на који су се Адам и Ева понашали према Богу често је и наш начин. Ми примамо многа добра од Бога, али се често пута удаљавамо од Њега, и напуштамо онај живот од Бога дарован, како бисмо имали или чинили нешто само за себе!

Ово казивање човековог пада је у исто време и казивање које се понавља у животу свакога од нас! На то нас подсећа и вечерње богослужење.

Током нашег последњег излагања, научили смо како почиње вечерње.

Погледајмо редослед тога почетка:

1. Свештеник говори следећи усклик .....

2. Свештеник нас позива да .....

3. Појци или хор певају .....

После овога почетка, служба нас подсећа на пад Адама и Еве. Царске двери су затворене и свештеник излази из олтара. Он стоји испред двери, где је Бог на одређен начин присутан — на свом трону.

Свештеник скида фелон, „одежду славе”. Светла су у цркви пригашена. Све нам то помаже да мислимо о Адаму и Еви који су стајали изван рајских врата.

Служба се наставља даље. Прозбе се рецитију и молитвене песме се певају. Прозбе представљају низ пратких молитава кроз које молимо Господа за оно што је потребно. После сваке молитве, или прозбе, пева се **Господе смилуј се**.

У овим прозбама молимо Господа за све оно што нам је потребно у овом свету који више није срећан рај. Молимо се за оне који су болесни и страдају, за оне који путују, за град у коме живимо, за храм, за нашег епископа и свештенство.

Ми знамо да смо због наших погрешака одвојени од Бога, али такође знамо да нас Он још увек воли. Износећи пред Бога све наше потребе ми Га молимо да нам помогне у свему.

Између прозби певају се кратки стихови из псалама. Они нас охрабрују да истрајемо живећи на начин како то Бог жели. Погледајте доле наведене стихове у вашој Библији и испишите их:

Псалам 1, стих 1. првих тринаест речи .....

Псалам 1, стих 6, ...

Псалам 2, стих 11, ...

8.

Химна покајања

Када је први човек постао непослушан према Богу, његово пријатељство са Богом није уништено. Бог се још бринуо и старао за њега. Он је штитио Каина и када је убио свог брата Авела. Он је спасао Ноја и његову породицу, када је цео свет био уништен потопом.

Али човек још увек није могао да живи са Богом као што је Адам живео у рају. Свима људима и женама је недостајала њихова срећа. Они су били жалосни што су њихови греси учинили да изгубе ову срећу.

Хиљаде и хиљаде година је прошло откако је Адам згрешио Богу и напустио Божији рај — људи још увек осећају да њихов живот није срећан као што је био. Сви су људи у стању гладни и жебни за срећом коју они не знају. Већи део људи се не покорова Богу, мањи део Га воли, а сви се осећају несрећним. Тада се обрате Богу и моле га за опроштај. Они се кају за све лоше поступке које су учинили. И Бог их слуша са љубављу и сажаљењем.

На сваком вечерњем богослужењу, пошто су царске двери затворене, ми се сећамо човековог изгнања из раја. Ми тада певамо следећу покајну песму:

Господе, Теби заваших, услиши ме; чуј глас мога мољења када Теби вапијем. Нека се молитва моја усправи пред Тобом као тамјан, а дизање мојих руку као вечерња жртва.

Изведи из тамнице душу моју да исповедам Твоје име, Господе.

Ова песма је састављена из стихова неколико псалама. Пронађите 140. и 141. псалам. У простору испред стихова ове песме, испишите бројеве псалама и бројеве стихова из којих су речи узете.

Ви ћете, на пример, приметити да се ту ради о малој разлици између речи које се певају у цркви и речи које имате у Библији. То је зато што постоји неколико превода Библије. У нашем излагању ми користимо за Стари завет Даничићев превод, а за Нови завет Чарнићев превод.

Док певамо псалме Старог завета, ми између њих имамо песме Новог завета — стихире, које нам помажу да лакше разумемо смисао Старог завета. Ове песме Новог завета се такође певају зависно од дана када се служи вечерње. На пример, у суботу увече, када се сећамо васкрсења нашега Господа, певају се песме које нам говоре о Господњој смрти на крсту и Његовом васкрсењу. Слушајући песму: **Господе, теби заваших, услиши ме...** ми знамо да је то песма гладни и жебни за Божјом љубављу. Можемо мислити о свима казивањима која знамо из Старог завета, а која говоре о човечијем плачу пред Богом, када су људи доносили своје жртве на олтар, које су они подизали, уздижући руке на богослужењу.

Погледајмо неке од ових одељака у нашим Библијама:

Књига постања 8:18—21 Ноје подиже жртвеник Богу после потоп.

Књига постања 12:5—8 Аврам подиже жртвеник Богу када је дошао у обећану земљу.

II Самуилова 6:17 Давид приноси захвалне жртве Господу.

I Царева 2:22—23 Соломон се моли Господу пред читавим збором Израћевим.

(Наставиће се)

УПОКОЈИЛА СЕ МОНАХИЊА МЕЛИТИНА

Двадесет осмог марта ове године упокојила се монахиња Мелитина (Игњатовић) сестра и један од стубова манастира Грнчарице.

Пошто је извела свога сина на пут, а ћерку јединицу испратила у манастир Каленић, и сама је изненада дошла у манастир Грнчарицу, разорен и сиромашан манастир. У манастир је донела веру и огромно животно искуство. Док је била у свету, она је била стуб своје куће, која је била стециште монахиња разних манастира Србије, а сада постаје један од стубова манастира Грнчарице. Овај манастир је, заједно са игуманијом Евфросинијом и сестрама не само генерално обновила, већ у сваком погледу и унапредила. Нарочито је инсистирала да у манастиру буде слоге и љубави међусобне.

— На дан њене сахране Његово преосвештенство епископ шумадијски г. др Сава је одслужено преосвећену литургију, а мало касније и опело, уз сарадњу осам свештеника и два ђакана.

Бог нека се смиљује њеној души!

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ ОСМОГЛАСНИКА КОРНЕЛИЈА СТАНКОВИЋА

Први запис Српског народног црквеног појања, нотирани данашњим нотним писмом, везан је за име српског композитора Корнелија Станковића. Ово дело је забележено 1861. године у Сремским Карловцима, а до данас је остало непознато широј јавности. Рукопис је био доступан само малом броју музичких стручњака.

Имајући у виду значај Осмогласника Корнелија Станковића, Српска православна епархија шумадијска и банатска прилазе објављивању — штампању тог, за нашу културу драгоценог дела.

Да би се омогућило његово штампање неопходно је извршити претплату од стране црквених општина, манастира, свештенства, црквених хора и наших верника. Имена свих предписника биће објављена на крају Осмогласника.

Дело ће обухватити око 300 страница и у претплати ће износити н. дин. 400,00.— или 6 америчких долара.

Претплату треба слати на следеће жиро рачуне: Фонд Светога Саве — Крагујевац ж. рн. 61700-620-16-80691-14-62-00801-4 — Крагујевац, или Епарх. управ. одбор — Вршац 66800-620-16-807010-72. најдаље до 1 октобра ове године.

„Ако Господ хтедне

живећемо и учинићемо ово“

(Из Посланице светог
апостола Јакова 4: 15)

7. јул — Ивањдан

Архијерејска литургија у манастиру Каленићу у 8 часова изјутра

12. јул — Петровдан — Слава манастира Ралетинца

Архијерејска литургија у ман. Ралетинцу у 8 часова изјутра

24. јул

Велико освећење храма Мастерине код Опариха, а потом архијерејска литургија, почиње у 7.30 часова изјутра.

25. јул

Бденије уочи славе манастира Вољавче, код Страгара, почиње у 6 часова увече.

26. јул — Сабор Св. арханђела Гавријела

Архијерејска литургија у манастиру Вољавчи почиње у 8 часова изјутра.

31. јул

Архијерејска литургија у манастиру Дивостину почиње у 8.30 часова изјутра

2. август — Свети пророк Илија

Освећење обновљене цркве у Трнави а потом архијерејска литургија, почиње у 7.30 часова изјутра.

7. август

Архијерејска литургија у цркви брвнари у Брајковцу, код Лазареваца, почиње у 7.30 часова изјутра.

14. август — Макавеји

Архијерејска литургија у Саборној крагујевачкој цркви у 9 часова изјутра.

28. август — Велика Госпојина — Слава Саборне цркве у Крагујевцу.

Бденије почиње, уочи празника, у 6 часова увече, а архијерејска литургија на дан славе у 8 часова изјутра. Пева Прво београдско певачко друштво.

4. септембар

Архијерејска литургија у Тополи и освећење новог парохијског дома. Почиње у 8 часова изјутра.

11. септембар — Усековање

Архијерејска литургија у Орашју у 8 часова изјутра.

18. септембар

Архијерејска литургија у Десимировцу у 8 часова изјутра, а потом освећење темеља новог црквеног дома.

21. септембра — Мала Госпојина

Освећење обновљеног парохијског храма — некадашњег манастира Ивковића, а потом архијерејска литургија, почиње у 7.30 изјутра.

26. септембра — Навечерје Крстована

Свечано бденије са изношењем Часног крста у Крагујевачкој саборној цркви у 6 часова увече.

27. септембра — Крстовдан

Архијерејска литургија у Саборној цркви у Крагујевцу у 9 часова изјутра.

Каленић ГОДИНА V 28. (4/83.)

издаје Српска православна епархија шумадијска.

Изази шест пута годишње

Уређује одбор. Главни и одговорни уредник:

Драгослав Степковић

Уредништво и администрација:
„Каленић“, Маршала Тита 67,
34000 Крагујевац
Телефон: 034/32642

Текући рачун: „Каленић“
издавачка установа Епархије
шумадијске. Број жиро-рачуна
61700-620-16-80691-14-62-00684-1
Број девизног рачуна: 12-62-25641-1
Југобанка — Крагујевац

Штампа: РО „Сава Микић“,
Земун, Маршала Тита 46—48

Тираж 12000 примерака

Цена: 15,00 динара примерак

Годишња претплата 90,00.— д. а за
иностранство: 12. ам. долара